

FCR YAYIN LTD.

Genel Yayın No | General Publication Number: 1508

FCR Sertifika no | Certificate Number: 46550

ISNI: 0000 0004 4657 1968

ROR ID: ror.org/00zznvq98

Fecr Yayınları

Yayın No | Publication Number: 926

Kitap Adı: Kur'an'ın Nüzûlü ve Kadr Süresi Tefsiri

Book Title: The Revelation of the Qur'an and the Tafsir of Surah al-Qadr

ISBN: 978-625-6123-80-9

DOI: doi.org/10.70458/fcr.9786256123809

Yazar | Author: | Ceyda GÜRMAN | orcid.org/0000-0002-4136-9766

Kurum | Sinop Üniversitesi

ROR ID: ror.org/004ah3r71

Yayın Türü | Publication Type: Kitap | Book – Monograph

Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish

Ebat | Dimensions: 13,5 x 21 cm

Baskı Sayısı | Edition: 1

Sayfa Sayısı | Pages: 154

Yayın Tarihi | Publication Date: Aralık | December 2024

Yayın Yeri | Place of Publication: Ankara, Türkiye

Mizanpaj ve Kapak | Layout and Cover Design: FCR

Baskı ve Cilt | Printing and Binding: NY MATBAACILIK (Sertifika no: 50732)

Konu Kategorisi | Subject Categories

BIC: HRCG1 | Tefsir ve Kur'an Çalışmaları | Qur'anic Studies & Exegesis

BISAC: REL006210 | Din: İslam – Kuran ve Tefsir | Religion: Islam - Koran & Exegesis

THEMA: QRDH | Kur'an ve Tefsir Çalışmaları | Qur'an and Qur'anic Exegesis

LC: BP130.4 | Kur'an – Tefsir ve Yorumu | Qur'an - Criticism, interpretation, etc.

Atf Bilgisi | Cite as: Gürman, Ceyda. *Kur'an'ın Nüzûlü ve Kadr Süresi Tefsiri*. Ankara: Fecr Yayınları, 2024.

© All rights reserved | FCR YAYIN LTD.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1 06050

Altındağ-Ankara/TÜRKİYE • Tel: +90 (312) 310 08 60

www.fcr.com.tr • fcr@fcr.com.tr

Kur'ân'ın Nüzûlü ve Kadr Sûresi Tefsiri

Ceyda GÜRMAN

Ankara 2024

Yazar Hakkında | About the Author

Ceyda GÜRMAN

2008 yılında Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun olduktan sonra 2009 yılında aynı üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsünde yüksek lisansını tamamladı. 2020 yılında Yalova Üniversitesi'nde *Tâbiûn Dönemi Tefsiri ve Medinelî Müfessirler* adıyla hazırladığı tezi ile doktor ünvanını aldı. Bir süre Diyanet İşleri Başkanlığında görev yapan yazar halen Sinop Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde doçent olarak görevini sürdürmektedir. Evli ve üç çocuk annesidir.

After graduating from the Faculty of Theology at Marmara University in 2008, she completed her master's degree at the Institute of Social Sciences at the same university in 2009. In 2020, she earned her doctorate at Yalova University with her dissertation titled "The Tafsîr of the Tâbi'ûn Period and the Mufassirs of Medina". After serving for a period at the Presidency of Religious Affairs, the author is currently an associate professor at the Faculty of Theology at Sinop University. She is married and the mother of three children.

Kitap Hakkında

Kur'ân'ın Nüzûlü ve Kadr Sûresi Tefsiri

Kuran ilimleri ve tefsir araştırmaları sahasına mütevazı bir katkı yapmayı hedefleyen bu kitap iki bölümden müteşekkildir. İlk bölümde tüm insanlığa rehber ve hidayet kaynağı olarak gönderilen Kur'ân-ı Kerim'in nüzûlü meselesi kapsamlı ve karşılaştırmalı olarak incelenmekte nüzûl kelimesinin sözlük ve terim anlamları, inzâl ve tenzîl kavramları, Kur'ân'ın topluca veya peyderpey indirilişiyle ilişkisi hususlar ele alınarak kavramsal bir çerçeve çizilmektedir. Ayrıca vahiy kavramına odaklanılarak Allah, Cibrîl ve Hz. Peygamber arasındaki iletişim şekli, Levh-i mahfûz ve Beytü'l-izze'nin mahiyeti ve Şûrâ sûresi 51. âyette zikredilen vahyin geliş şekillerinin nasıl anlaşılması gerektiğı açıklanmaktadır. Toplumsal ihtiyaçların, soru ve sorunların âyetlerin nüzûlüne etkisi ve tedricilik konusu üzerinde de durulmaktadır. İkinci bölümde ise Kur'ân'ın indirilmeye başladığı Kadir gecesini ve inzali konu edinen Kadr sûresi merkeze alınmıştır. Sûrenin isimleri, bu isimlerin anlamları, sebab-i nüzûlü, Mekî-Medenî tartışmaları ve nüzûl sıralamasındaki yeri tablolarla izah edilerek genişçe incelenmiştir. Fezâilü'l-Kur'ân bağlamında sûre hakkında kaynaklarda yer alan rivayetler ile münâsebâtü'l-Kur'ân bağlamında hususiyetlerine temas edilmiştir. Kadr sûrenin Mus-haf tertibi ve nüzûl sıralamasındaki yerine göre değerlendirmelerde bulunulmuştur. Kadir gecesinin "bin aydan daha hayırlı" oluşuyla ilgili yorumlar ile sûrenin âyet âyet lugavî ve nahvî açıklamalarına, kıraat farklılıklarına, meleklerin ve Rûh'un inişi, "selâmın" neliği gibi konulara yer verilmiştir. Sonuç olarak, çalışmada klasik ve modern müfessirlerin görüşlerine dayanarak sûre detaylı şekilde tefsir edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Tefsir; Kur'ân; Nüzûl; Vahiy; Kadr Sûresi

About the Book

The Revelation of the Qur'ān and the Tafsīr of Surah al-Qadr

This book, which aims to make a modest contribution to the field of Qur'ānic sciences and tafsīr studies, consists of two parts. In the first part, the issue of the nuzūl of the Qur'ān, which was sent as a guide and source of guidance for all humanity, is examined comprehensively and comparatively. A conceptual framework is drawn by addressing the lexical and terminological meanings of the word nuzūl, the concepts of inzāl and tanzīl, and the relationship of the Qur'ān with collective or gradual revelation. Additionally, focusing on the concept of wahy, the modes of communication between Allah, Jibrīl, and the Prophet, the nature of Lawh-i Mahfūz and Bayt al-'Izzah, and how the modes of revelation mentioned in Sūrat al-Shūrā, verse 51, should be understood are explained. The impact of societal needs, questions, and problems on the revelation of verses and the subject of gradual revelation (tadrij) are also emphasized. In the second part, Sūrat al-Qadr, which addresses the Night of Decree when the Qur'ān began to be revealed, is examined in detail. The names of the sūrah, the meanings of these names, its sabab al-nuzūl, the debates regarding whether it is Makki or Madani, and its place in the chronological order of revelation are explained using tables and analyzed extensively. In the context of Fadā'il al-Qur'ān, narrations regarding the sūrah found in classical sources are touched upon, and its characteristics are discussed in the context of Munāsabāt al-Qur'ān. Evaluations are made regarding the place of Sūrah al-Qadr in both the Mushaf arrangement and the order of revelation. Comments on the notion of the Night of Decree (Laylat al-Qadr) being "better than a thousand months" are included, as well as detailed lexical and grammatical explanations of the sūrah, differences in qirā'āt, the descent of the angels and the Rūh, and the nature of salām. As a result, the sūrah is interpreted in detail based on the views of both classical and modern mufasssirūn.

Keywords: Tafsīr; Qur'ān; Revelation; Wahy; Surah al-Qadr

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	9
ÖN SÖZ	11
GİRİŞ	13

BİRİNCİ BÖLÜM

KUR'ÂN'IN NÜZÛLÜ	19
1.1. Nüzûl: Lugavî ve İstîlâhî Anlam	21
1.1.1. Lugavî Anlam	21
1.1.2. İstîlâhî Anlam	25
1.2. İnzâl ve Tenzîlin Anlam İlişkisi	27
1.3. Vahyin Nüzûlü ve Keyfiyeti	33
1.3.1. Vahyin Geliş Şekilleri: eş-Şûra 42/51	35
1.3.2. Nüzûlün Aşamaları: Levh-i Mahfûz ve Beytül'İzze	40
1.3.3. Nüzûl Ortamının Vahyin İnişine Etkisi ve Tecdricilik	46
1.3.4. Esbâb-ı Nüzûl	50

İKİNCİ BÖLÜM

KADR SÛRESİ ve TEFSİRİ	55
2.1. Kadr Sûresinin İsimleri	58
2.1.1. Kadr: Hüküm ve Kazâ	60
2.1.2. Kadr: Şeref ve Değer	63
2.1.3. Kadr: Baskı ve Sıkıştırma	64
2.2. Sûrenin Mekkî-Medenî Oluşu ve Sebeb-i Nüzûlü	65
2.3. Fezâilü'l-Kur'ân Bağlamında Kadr Sûresi	88
2.3.1. Dinen Özel Bir Mekân ya da Zaman Var mıdır?	91
2.3.2. Kadir Gecesine Özel İbadet Var mıdır?	97
2.4. Münâsebâtü'l-Kur'ân Bağlamında Kadr Sûresi	101
2.5. Kadr Sûresinin Tefsiri	104
2.5.1. İlk Âyetin Tefsiri: Kur'ân'ın İndirilişi	105

2.5.1.1. Çoğul Sığa Kullanılması: “Muhakkak Biz”-----	105
2.5.1.2. İlk Vahiy: “İndirdik” ya da “İndirmeye Başladık”- 108	
2.5.1.3. Zamirin Mercî-----	111
2.5.1.4. Leyletü'l-Kadr -----	114
2.5.2. İkinci Âyetin Tefsiri: İdrak Etme-----	120
2.5.3. Üçüncü Âyetin Tefsiri: Bin Aydan Hayırlı Gece -----	122
2.5.4. Dördüncü Âyetin Tefsiri: Meleklerin ve Rûhun İnmesi - 126	
2.5.5. Beşinci Âyetin Tefsiri: Selâm!-----	132
SONUÇ -----	137
KAYNAKÇA -----	141
DİZİN -----	151

KISALTMALAR

a.mlf.	: Aynı Müellif
a.s.	: Aleyhimüsselam
b.	: bin
bk.	: Bakınız
b.y.	: Basım Yeri Yok
bs.	: basım
der	: Derleyen
DİA	: Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
ed.	: Editör
haz.	: Hazırlayan
H.z.	: Hazreti
İSAM	: Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi
nşr.	: Neşreden
ö.	: Ölüm Tarihi
r.a.	: Radıyallâhü anh/anhâ
s.a.s.	: Sallallâhü aleyhi ve sellem
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
thk.	: Tahkik Eden
trc.	: Tercüme Eden
ts.	: Tarihsiz
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve devamı
v.dğr.	: ve diğerleri
y.y.	: Yayıncı Yok

ÖN SÖZ

Kur'ân-ı Kerîm'i hak ile batılı ayıran bir hidayet rehberi, rahmet ve inayetinin en yüce tecellisi olarak biz kullarına lüt-feden Rabbime nihayetsiz hamdolsun...

Kur'ân-ı Kerîm'in mübelliği ve mübeyyini, alemlere rahmet vesilesi sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed'e (s.a.s.) salâtü selam olsun...

Kur'ân'ın nüzûlü ve Kadr sûresinin ele alındığı bu çalışmada iki ana hedef gözetilmiştir. Bunlardan ilki; Kur'ân'ın inzâliyle ilgili temel meselelere odaklanarak mucizevî kelâmın beşeriyetle buluşma süreci, nüzûlün keyfiyeti, aşamaları, nüzûl ortamı ve tedricilik ilkesi gibi konuların değerlendirilmesi, erken dönemden günümüze müfessirlerin yaklaşımlarının ve görüşlerinin tetkik edilmesidir. İnzâl ve tenzîlin anlam alanı ile Levh-i mahfûz ve Beytü'l-izze gibi tartışmalı hususlarda muhtemel sorulara tatmin edici cevaplar aranırken tali sayılabilecek hususlara ise kısaca temas etmekle yetinilmiştir. Esasen Kur'ân'ın indirilmesiyle ilgili bu başlıkların Kadr sûresi tefsirine zemin hazırlayacağını düşünüyor ve temel meselelerin değerlendirilmesi açısından önemli olduğu kanaatini taşıyoruz. Çalışmada gözetilen bir diğer hedef ise ilk vahyin inzâlinden bahseden ve hidayet kaynağı Kur'ân'ın nâzil olduğu Kadir gecesini konu edinen Kadr sûresinin âyet âyet tefsirine dair kapsamlı ve karşılaştırmalı bir okuma imkânının sunulması ve nihaî olarak ise genel bir çerçevenin çizilmesi gayretinden ibarettir.

Elinizdeki kitabın ilk satırları, ilâhî hitabın bu asırda yaşayan bir muhatabı olarak Kelâmullah'ı anlama sayü gayreti içerisinde mebdeinden hareket etmenin makuliyeti düşüncesiyle kaleme alınmaya başlamıştır. Özellikle Osmanlı döneminde yaygın olan müstakil sûre tefsirleri üzerine yürüttüğümüz okumalar esnasında Kadr sûresi risaleleri dikkatimizi çekmiş ve

ulemanın takdire şayan bir davranış olarak baştan sona tefsir yazmaları mümkün değilse hiç olmazsa bir sûre hatta âyet olsun tefsir yazma gayretleri ve iştiyakları, “*Mâ lâ yüdrakü kullühû lâ yütrakü cüllühû*” sırınca bizleri de sûre merkezli bir çalışma yapma yolunda cesaretlendirmiştir.

Araştırmanın karar aşamasından telifine kadar her zaman olduğu gibi desteğini hiç esirgemeyen ve her daim imal-i fikirde bulunma bahtıyarlığına eriştiğim kıymetli eşim Dr. Sadettin GÜRMAN'a şükranlarımı arz eder, evlatlarım Feyza, Nursena ve Mehmet Necat'ın sâlih insan olmalarını Rabbimden niyaz ederim. Mevlâ'dan lütfuna mazhar olacak bir eser ortaya koymuş olmayı, kıymetli anneciğim ve ahirete irtihal eden babacığım için sadaka-i câriye kabul etmesini dilerim.

Filistin'in, Yemen'in, Doğu Türkistan'ın ve dahi tüm diyâr-ı İslâm çocuklarının Mescid-i Aksa avlusunda hür ve mesûd cıvıldaştığı günleri dünya gözüyle görmek duasıyla...

“*Ve mâ tevfiķî illa billah*” (Hûd 11/88)

Ceyda GÜRMAN

Sinop 2024